

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2025

1. Tarkastuslautakunta

Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 2.6.2026:

- 1) tarkastuslautakunnan toimikaudeksi vaalikauden,
- 2) valita tarkastuslautakuntaan varsinaisiksi jäseniksi ja heille henkilökohtaisiksi varajäseniksi
Risto Säkkinen (Martti Kaarteen),
Petri Hyvösen (Oili Kalevan),
Kirsti Keräsen (Jarkko Kärjen),
Aila Paason (Eija Alaraasakan),
Anna Turtisen (Seppo Miettusen),
Arto Tikkasen (Heli Paaso-Rantalan) sekä
- 3) valita varsinaisista jäsenistä
puheenjohtajaksi Risto Säkkinen
varapuheenjohtajaksi Petri Hyvösen.

Tarkastuslautakunta on pitänyt vuoden 2025 arviointia varten yht. 10 kokousta.

2. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on määrätty kuntalain 14 luvussa ”Tarkastuslautakunta”. Tarkastuslautakunnan työtä ohjaa myös kunnanvaltuuston hyväksymä tarkastussääntö.

Kuntalaki 121 § Tarkastuslautakunta

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;

- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä varmistaa, että tilintarkastajalla on riittävät resurssit lakisääteisen tilintarkastuksen suorittamiseksi hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa.

3. Toimikauden arviointisuunnitelma ja tilikauden työohjelma sekä tarkastuslautakunnan työskentelytapa

Tarkastuslautakunta hyväksyi syksyllä 2025 vaalikaudeksi 2025–2028 arviointisuunnitelman. Suunnitelman tarkoituksena on ollut varmistaa, että kaikki kunnan olennaiset toiminnot tulevat arvioitavaksi vähintään kerran valtuuston toimikauden aikana. Vuotuisella työsuunnitelmalla määritellään kokousten ajankohdat sekä arvioinnin kohteena olevat kunnan osa-alueet.

Vuoden 2025 arvioinnin pääkohteet olivat seuraavat:

Painopistealueet arviointivuonna 2025

- Kuntastrategia, resurssiviisas Ii tiekartta
- Yhdyskuntapalvelut
- Hyvinvointipalvelut
- Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut/sivistyspalvelut
- Iin Vesiliikelaitos
- Työllisyyden hoito
- Investoinnit: investointien ja hankkeiden seuranta ja arviointi
- Tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan yhteistyö ja sen kehittäminen
- Talouden tasapaino
- Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 2024 havaintojen täytäntöönpanon seuranta
- Sidonnaisuuksien luettelo
- Tytäryhtiöiden tavoitteiden toteutumisen seuranta
- Konserniohjaukseen liittyvä toimitusjohtajien kuuleminen; Iin Energia Oy, Iin Vuokratalot Oy, Iin Micropolis Oy ja Iilaakso Oy.

Kunnan tilintarkastusyhteisönä on toiminut KPMG Oy Ab ja vastuullisena tilintarkastajana on JHT, KHT Katri Hokkanen.

Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet arviointivuoden 2025 osalta on todettu seuraavasti:

Risto Säkkinen: kunnanhallituksen jäsen 1-5,2025, Iin Vuokratalot Oy:n hallituksen jäsen.

Petri Hyvönen: kunnanhallituksen jäsen 1-5,2025.

Kirsti Keränen: vesiliikelaitoksen johtokunnan jäsen.

Aila Paaso: kunnanhallituksen jäsen 1-5,2025, opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan jäsen 1-5,2025, Iin Energia Oy:n hallituksen jäsen, vanhus- ja vammaisneuvoston jäsen.

Arto Tikkanen: sivistyslautakunnan jäsen, hyvinvointilautakunnan varajäsen.

Anna Turtinen: yhdyskuntalautakunnan varajäsen, keskusvaalilautakunnan varajäsen.

Jarkko Kärki (varajäsen): hyvinvointilautakunnan jäsen 1-5,2025 ja varajäsen 6-12,2025, opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan varajäsen 1-5,2025, Iin vesiliikelaitoksen johtokunnan varajäsen 1-5,2025, rakennuslautakunnan varajäsen.

Oili Kaleva (varajäsen): kunnanhallituksen varajäsen 1-5,2025, Iin vesiliikelaitoksen johtokunnan jäsen 1-5,2025, Iin Vuokratalot Oy:n hallituksen jäsen.

Varajäsenet:, Eija Alaraasakka: opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan varajäsen 1-5,2025.

Martti Kaarre: keskusvaalilautakunnan jäsen.

Seppo Miettunen: rakennuslautakunnan 1 vpj.

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan toimintasuunnitelmat ja niiden toteuttaminen ovat täyttäneet sekä kuntalain että kunnan hallinto- ja tarkastussääntöjen asettamat vaatimukset. Sisäisen tarkastuksen selonteko on ollut tarkastuslautakunnan käytettävissä.

Tarkastuslautakunta on arviointia varten seurannut luottamuselinten pöytäkirjoja sekä haastatellut kunnan ylintä johtoa ja tulosalueiden johtajia.

Tarkastuslautakunta on kuullut 2025 arviointeihin liittyen seuraavia henkilöitä: kunnanjohtaja, hallinto- ja talousjohtaja, Iin Micropolis Oy:n toimitusjohtaja, elinvoimajohtaja, hyvinvointijohtaja, sivistysjohtaja, yhdyskuntajohtaja, Vesiliikelaitos, Iin Energian toimitusjohtaja, Iin Vuokratalot Oy:n ja Lilaakso Oy:n toimitusjohtaja.

Tarkastuslautakunta on seuraavin merkinnöin arvioinut niitä kohteita, joista se on arviointivuonna joko saanut tai pyytänyt selvitystä tai muutoin tutustunut:

Kehitys on ollut myönteistä/tavoitteet on saavutettu

Kehitys on ollut myönteistä, mutta kehitettävää vielä on

Kehitettävää on runsaasti/tavoitetta ei ole saavutettu

Tarkastuslautakunnan kommentit ovat tekstissä kursivoituna, ja ne on esitetty yhteenvedossa arviointikertomuksen lopussa.

4. Vuoden 2024 arviointikertomuksen käsittely

Vuoden 2024 arviointikertomus käsiteltiin valtuustossa 19.5.2025 § 44 ja merkittiin tiedoksi. Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan arviointikertomus annetaan kunnanhallitukselle toimenpiteitä varten. Kunnanhallitus on antanut vastauksen tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen kokouksessaan 10.11.2025.

Tarkastuslautakunta tyytyy kunnanhallituksen vastauksiin.

5. Arvio Iin kunnan strategian toteutumisesta

Iin kunnanvaltuusto hyväksyi kuntastrategian vuoteen 2030 kokouksessaan 30.5.2022 § 64. Kuntalain mukaan kuntastrategia on käsiteltävä valtuustokausittain. Kuntastrategian toteutumista on seurattu tilinpäätöksen yhteydessä käsitellyllä erillisellä liitteellä. Iissä on ideaa -strategia määrittää Iin kunnan kehittämisen suuntaviivat vuoteen 2030 asti. Strategia huomioidaan talousarviokäsittelyssä kaikissa lautakunnissa ja johtokunnissa. Strategian saavuttamiseksi ovat kaikki toimitukset nostaneet omasta toiminnastaan lupauksia strategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tilinpäätöksessä on esitetty tiivistelmä strategiasta mutta ei tietoa strategian toteutumisesta, joka on esitetty ainoastaan liitteenä. Tilinpäätöksen sivuilla 51-52 esitettyjen strategia kaavioiden kuvat ovat epäselviä eikä teksteistä saa selvää. Tilinpäätöksen yhteydessä käsitelty erillinen liite kuntastrategian toteutumisesta on epäselvä ja sitä tulee selkeyttää.

Kuntalaisbarometriä ei ole tehty strategian lupauksen mukaisesti kahden vuoden välein eli 2023 ja 2025 vuosina.

Päämäärät: Kasvu, Luonnonläheinen Ii, Henkinen hyvinvointi, Systeminen muutos ja Resurssiviisas tiekartta.

Iin kunnan strategiassa on neljä läpileikkaavaa teemaa: Ihmiset ensin, Yhteiset viisaat valinnat, Tasapainoinen talous ja Periksiantamattomuus.

Kunnanhallitus on päättänyt 9.12.2025 käynnistää Hervan osayleiskaavan laatimisen. Osayleiskaavan tavoitteena on ohjata yhdyskuntarakennetta ja maankäyttöä Hervan alueella sekä mahdollistaa teollisuuden, mukaan lukien datakeskuksen ja siihen liittyvien toimintojen, sijoittuminen rakenteilla olevan Hervan sähköaseman ympäristöön. Metan datakeskushankkeen edistäminen oli strategisesti keskeinen kokonaisuus, jolla on toteutuessaan huomattava vaikutus kunnan taloudelliseen kehitykseen ja työpaikkarakentamiseen.

Tilinpäätöksessä tulee olla yhteenveto strategian toteutumisesta tilikaudella.

Tarkastuslautakunnan mielestä resurssiviisas Ii- tiekartan toteutumisen raportointia tilinpäätöksessä tai sen liitteissä tulee selkeyttää.

Tasapainoinen talous:

Vuosikate/poistot % kunnan osalta oli 65,38 % (67,92 %). Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde oli 74 % (87,07 %).

Iin kunnanvaltuusto hyväksyi vuoden 2025 talousarvion 9.12.2024 § 101. Alkuperäisen talousarvion alijäämä oli 1,202 miljoonaa euroa. Vuoden aikana tehdyn talousarviomuutoksen jälkeen talousarvion alijäämä kasvoi 2,430 miljoonaan euroon. Määrärahamuutoksia tehtiin yhdyskuntapalveluiden Sääskenharjun kaatopaikan sulkemiskustannuksiin 0,613 miljoonaa euron lisämäärärahan. Määrärahamuutokset haettiin myös poistoihin 0,330 miljoonaa euroa sekä korkokuluihin 0,315 miljoonaa euroa talousarviovaiheessa arvioitujen korkotasojen nousemin vuoksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että palveluiden ostojen osalta budjetointiin pitäisi kiinnittää enemmän huomioita. Lisämäärärahasta huolimatta palveluiden ostot ylittyivät 0,630 tuhatta euroa.

Lainat/asukas on 4 686 euroa/asukas (edellisellä tilikaudella 4 394 euroa /asukas). Konsernin lainakanta on 5 744 euroa/asukas (edellisellä tilikaudella 5 463 euroa/asukas).

Tarkastuslautakunta toteaa, että tulevat investointitarpeet ja niiden rahoittaminen luovat edelleen haasteita tulevaisuuteen. Tulevien vuosien investoinnit lisäävät pitkäaikaisen lainan lainanottotarvetta. Tarkastuslautakunta toivoo tietoa lainojen keskikoroista ja lainakannan jakautumisesta vaihtuva- ja kiinteäkorkoisiin lainoihin.

Lainat ja vuokravastuut ovat kunnassa 4 996 euroa/asukas (ed. tp 4 864 euroa/asukas) ja konsernissa 5 808 euroa/asukas (ed. tp 5 284 euroa/asukas). Kriisikuntakriteerien mukaisesti raja-arvona on, jos asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla.

Iin kunnan tuloveroprosentti oli edellisen vuoden tapaan 8,9 vuonna. Myös kiinteistöveroprosentit pysyivät vuoden 2024 tasolla.

Kunnan rahoituksen kehittyminen 2023–2025 ja koko konserni 2025

KUNNAN RAHOITUKSEN TUNNUSLUVUT	2023	2024	2025
Investointien tulo-rahoitus, %	133,88	58	66
Omavaraisuusaste	37,11	35,94	33,45
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	108,59	109,49	122,59
Lainakanta (teur)	41 615	43 005	45 770
Laskennallinen lainanhoitokate	1,09	0,61	0,57
Kassan riittävyys, pv	35	36	40

Asukasmäärä	9 768	9788	9767
-------------	-------	------	------

Koko konserni

KUNNAN RAHOITUKSEN TUNNUSLUVUT	2023	2024	2025
Investointien tulorahoitus, %	174,88	56,98	72,3
Omavaraisuusaste	37,51	36,79	35,39
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	108,20	121,09	127,74
Lainakanta	50 984	53 365	56 098
Lainanhoitokate	0,9	0,79	0,62
Kassan riittävyys, pv	46	52	41
Asukasmäärä	9768	9788	9767

Kunnan suhteellinen velkaantumisaste on 122,59 % (109,49 %). Suhteellinen velkaantuminen kuntakonsernissa on 127,74 % (121,09 %). Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Vuonna 2025 laskennallinen lainanhoitokate Iin kunnassa oli 0,57 (0,61). Laskennallinen lainanhoitokate konsernissa oli 0,62 (0,79). Kriisikuntakriteerien mukaisesti raja-arvona on laskennallinen lainanhoitokate konsernitilinpäätöksessä alle 0,8.

Tarkastuslautakunta esittää syvän huolensa, että konsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle kriisikuntakriteerien raja-arvon.

Vuonna 2025 investointien tulorahoitus oli kunnassa 66 % (58 %). Toiminnan ja investoinnin rahavirta oli 1 853 tuhatta euroa alijäämäinen. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Tarkastuslautakunta esittää huolensa, että tilikaudella 2025 tulorahoitus ei riittänyt kattamaan investointeja.

Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta. Kunnan omavaraisuusaste on 33,45 % (35,94 %) ja konsernin 35,39 % (36,79 %).

Tarkastuslautakunta on edelleen huolestunut heikosta omavaraisuusasteesta.

Kuntalain 118 § mukainen arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määrääjassa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa, tai rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta

kuvaavat talouden tunnusluvut (4 tunnuslukua alla) ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

Edellä tarkoitettujen tunnuslukujen raja-arvot lasketaan vuosittain Valtiokonttorin ylläpitämiin konsernitilinpäätösten tietoihin ja kunnan vahvistamaan tuloveroprosenttiin perustuen.

Kriteeri 1		2025	2024	Toteuma
Kunnan tase on alijäämäinen eikä pystytä kattamaan neljässä vuodessa	Raja-arvo Toteuma	neg. 1 618	neg. 2 469	Ei täyty
Kriteeri 2				
Konsernin alijäämä/asukas yli 1.000 e ja ed. vuonna yli 500 e	Raja-arvo Toteuma	-1 000	-500	Ei täyty
Kriteeri 3 (kahtena vuonna peräkkäin täyttyvät seuraavat raja-arvot)				
kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia	Raja-arvo Toteuma	<80 % 86 %	<80 % 87 %	Ei täyty
Kunnan tuloveroprosentti on väh. 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti	Raja-arvo Toteuma	* % 8,9 %	9,46 % 8,9 %	*2024 vuoden tieto >9,46. Ei täyty
Konsernin lainat ja vuokravastuut/asukas ylittää yli 50 %:lla kuntien keskimääräisen luvun	Toteuma	<i>Ei täyty</i> 5 808	<i>Ei täyty</i> 5 284	*2024 vuoden tieto >12 823 Ei täyty
Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8	Raja-arvo Toteuma	0,80 0,62	0,80 0,79	Täyttyy

Vaikka arviointikriteerit eivät Iin kunnan kohdalla täyty tarkastuslautakunta esittää edelleen huolensa suhteellisen velkaantumisen määrästä. Konsernin lainakanta on kasvanut ja suhteellinen lainanhoitokate heikentynyt.

6. Arvio valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Kunnan tilinpäätösasiakirja

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on asetettu myös konserniyhtiöille vuoden 2025 talousarviossa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toimintakate

1. Muutetun talousarvion toimintakate oli -36 milj. euroa (ei sisällä liikelaitoksia). Toteutunut toimintakate oli -34,3 milj. euroa.
2. Koko kunnan (sisältää liikelaitoksen) tuloslaskelman mukaista toimintakatetta ei ole esitetty tilinpäätöksen taulukossa lainkaan. Toimintakate tulee esittää myös kunta + liikelaitos tasolla.

Muutetussa talousarviossa tilikauden tulokseksi koko kunnan osalta (sisältää liikelaitokset) ennakoitiin -2,5 milj. euroa. Tilikauden tulos oli -1,5 milj. euroa. Vuosikate oli 2,9 milj. euroa positiivinen (TA 1,9 milj. euroa). Vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja, jotka olivat 4,5 milj. euroa.

Poistoeroa ja varauksia purettiin yhteensä 0,7 milj. euroa. Tilikauden alijäämäksi muodostui - 0,849 milj. euroa (muutettu TA - 2,4 milj. euroa). Kunnan kertynyt ylijäämä 31.12.2024 tilikauden lopussa ennen vuoden 2025 tuloksen siirtoa oli 2,5 milj. euroa. Kertynyt ylijäämä tilikauden alijäämän siirtämisen jälkeen on yhteensä 1,6 milj. euroa. Lisäksi taseessa on vapaaehtoisia varauksia yhteensä 1,5 milj. euroa eli yhteensä kertyneitä ylijäämiä ja vapaaehtoisia varauksia on 3,1 milj. euroa. Tilikauden tulos toteutui parempana kuin muutettu talousarvio.

Muissa toimintatuotoissa on käyntiomaisuuden myyntivoittona Rantakairan Sähkö Oy:n osakkeiden myyntivoitto yht. 812 tuhatta euroa.

Esitystä talouden tasapainottamiseen ei tilikauden tuloksen perusteella tarvita, koska taseessa ei ole aikaisemmilta tilikausilta kertyneitä alijäämiä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnalla tai kuntakonsernilla ei ole kattamattomia alijäämiä tällä hetkellä mutta esittää huolensa kertyneiden ylijäämien määrästä.

Kunnan verotulojen ja valtionosuuksien kehitys

Kunnallisverotulot pienenevät 0,5 milj. euroa eli 3 % ja yhteisöverotulot kasvoivat 41 tuhatta euroa eli 3,6 %. Kiinteistöverotulot nousivat 0,5 milj. euroa eli 9 %.

Yhteensä verotulot olivat noin 22,8 milj. euroa (22,8 milj. euroa) eli pysyivät edellisen vuoden tasolla. Verotulot olivat noin 0,79 milj. euroa alle talousarvion tavoitteen.

Valtionosuudet olivat yhteensä noin 13,9 milj. euroa (12,9 milj. euroa) ja kasvoivat edellisestä vuodesta 0,9 milj. euroa. Verotulomenetysten korvausta valtionosuuksissa oli yhteensä 0,7 milj. euroa (1,45 milj. euroa). Valtionosuudet toteutuivat talousarvion mukaisina.

Verotulot ja valtionosuudet asukasta kohden ovat kasvaneet edellisestä vuodesta.

€ Per asukas	2023	2024	2025
Verotulot	2 358	2 327	2 328
Valtionosuudet	1 470	1 323	1 421
Yhteensä	3 789	3 650	3 749

Hallinto- ja talouspalvelut

Hallinto- ja talouspalveluiden sitovat tavoitteet ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty tilinpäätöksessä kohdassa 4.1.1.

Hallinto- ja talouspalvelut on toimintakatteeltaan sitova valtuustoon. Tilinpäätöksen 2025 toimintakate alittaa talousarvion 718 tuhatta euroa. Hallinto- ja talouspalveluiden käyttötaloustuloissa näkyy kunnan tekemien Rantakairan Sähkö Oy:n osakkeiden myyntien myyntivoitot, joiden kertaluonteisten kirjausten vaikutus on 812 tuhatta euroa.

In kunta ulkoisti tietohallinnon palvelut LapIT:lle ja palkka- ja taloushallinnon palvelut Monetra Oulu Oy:lle vuoden 2023 alusta. Vuosi 2025 on ollut ensimmäinen vakiintunut palvelun tuotantovuosi, kun käyttöönottoprojekti ja -prosessit on saatu päätökseen.

Elinvoima- ja yrityspalvelut

Elinvoima- ja yrityspalveluiden sitovat tavoitteet ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty tilinpäätöksessä kohdassa 4.1.2.

Elinvoima- ja yrityspalveluiden taloudellinen toteuma oli kokonaisuutena suunnitellun mukainen.

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan sitovat tavoitteet ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty tilinpäätöksessä kohdassa 4.1.3.

Vuoden 2025 aikana toimintaa on toteutettu suunnitellusti ja keskeiset tavoitteet on saavutettu.

Lukion osalta kehittämistyötä jatketaan kehittämistyöryhmän avulla, joka toimii vielä kevätkauden 2026. Kehittämistyöryhmä laatii lukiolle viestintäsuunnitelman, jonka

avulla lukion laadukasta perustyötä, ilmastotyötä ja kansainvälistymistä tehostetaan edelleen. Talousarviovuoden aikana kartoitetaan kaksois-/kolmoistutkinnon mahdollisuudet.

Perusopetuksen oppilasmäärä aleni edellistä vuodesta 30 oppilaalla, lukion oppilasmäärä nousi 11 oppilaalla ja varhaiskasvatuksen asiakasmäärä (600) kasvoi 55 asiakkaalla, joista 177 on palveluseteliasiakkaina yksityisessä varhaiskasvatuksessa ja 420 kunnallisten varhaiskasvatuspalveluiden asiakkaita.

Tarkastuslautakunta on edelleen huolissaan lapsimäärän laskun vaikutuksesta.

Tarkastuslautakunta kaipaa kouluterveyskyselyn tuloksia.

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalveluiden sitovat tavoitteet ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty tilinpäätöksessä kohdassa 4.1.4.

Vuoden 2025 toimintakulut alittuivat kokonaisuudessaan 808 717 eurolla, mikä tarkoittaa, että kulut toteutuivat noin 88 prosenttia talousarviosta.

Merkittävin kulujen alitus syntyi työllisyyspalveluissa. TE-uudistuksen myötä vuoden alku oli rakenteiden rakentamisen, uusien tietojärjestelmien käyttöönoton ja henkilöstön perehdyttämisen aikaa. Palveluprosessien vakiinnuttaminen vei aikaa, eikä kaikkia budjetoituja toimenpiteitä käynnistetty alkuperäisessä aikataulussa. Työkokeilut käynnistyivät viiveellä ja työpajatoiminnan asiakasmäärä laski selvästi edellisvuodesta. Seinättömän valmennuksen päättymisen, TUVA-koulutuksen loppuminen sekä siirtymävaiheen hallinnollinen kuormitus pienensivät asiakasvolyyomia merkittävästi.

Vuonna 2025 palkkatuetuista työsuhteista syntyi arvioitua vähemmän, mikä näkyi suoraan henkilöstökulujen alituksena. Palkkatukitoimenpiteiden vähäisempi toteuma vaikutti samanaikaisesti sekä menoihin että tuloihin.

Työllisyyspalveluissa toimittiin lisäksi osittain alimiehityksellä siirtymävaiheen aikana, eikä kaikkia tehtäviä täytetty välittömästi. Tämä pienensi henkilöstömenoja suhteessa talousarvioon.

Tarkastuslautakunta korostaa vanhus- ja vammaisneuvoston tärkeää roolia iäkkäiden vanhusten ja vammaisten hyvinvoinnin edistämisestä. Tarkastuslautakunta painottaa suunnitelmallista toiminnan kehittämistä voimassa olevien lakien mukaisesti, vaikuttamismahdollisuuksien lisäämistä ja yhteistyön ja kokouskäytäntöjen kehittämistä Pohteen vanhus- ja vammaisneuvostojen kanssa. Tarkastuslautakunta edellyttää vanhus- ja vammaisneuvoston viestinnän ja www-sivujen päivittämistä sekä pöytäkirjojen julkaisemista liitteineen kunnan www-sivuilla.

Tarkastuslautakunta tiedustelee, miten palkkatuella työllistettyjen määrän väheneminen on vaikuttanut työllisyystilanteeseen ja työttömyyteen.

Yhdyskuntapalvelut

Yhdyskuntapalveluiden sitovat tavoitteet ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty tilinpäätöksessä kohdassa 4.1.5.

Toimintavuonna toteutettiin Sääskenharjun kaatopaikan sulkemiseen liittyvät maisemointityöt, joiden kokonaiskustannukset olivat 908 081 euroa. Kaatopaikan sulkemiseen kohdistuu varauksen purkaminen 663 556 euroa.

Kiinteistöohjelma on laadittu ja kiinteistöt on salkutettu. Kiinteistöohjelma on hyväksytetty kunnanhallituksessa.

Valtarin koulun hankesuunnitelma on valmistunut 2025 vuoden aikana rakentamisen valmistelu aloitettu.

Infra- ja ympäristöpalveluiden pitkän tähtäimen suunnitelmien valmistelua on jatkettu vuonna 2025. Infra- ja ympäristöomaisuus on kartoitettu ja suunnitelman periaatteet sekä eteneminen on esitelty yhdyskuntalautakunnalle elokuussa. Suunnitelmien vahvistamista on hidastanut talousarviovalmistelussa 2026 edellytetyt matalat investointitasot.

Infra- ja ympäristöpalveluiden talousarvion käyttötalouden toimintakuluissa on ylitystä noin 279 000 euroa. Ylitystä on tullut budjetoimattomista ICT-palveluista, leasing-vuokrista, määräaikaisen henkilöstön palkkakuluista, kunnossapitopalveluista sekä asiantuntijapalveluista.

Tavoitteena oli, että saavutettavuus suunnitelmat on laadittu. Illinsaaren ja Iijoen suiston kehittämissuunnitelma on luonnostilassa. Suunnitelmaluonnos oli nähtävillä kesäkuussa ja runsaiden muistutusten ja alkuvuodesta 2025 käynnistyneen Retkellä Iijoella - hankkeen vuoksi suunnitelma tullaan saattamaan loppuun vuonna 2026.

Vuonna 2025 tapahtuneet henkilöstön vaihtuvuudet yhdyskuntapalveluissa ovat vaikuttaneet toiminnan laatuun ja luotettavuuteen. Tarkastuslautakunta kysyy edelleen, miten aiotaan varmistaa henkilöstön pysyvyys sekä jaksaminen.

Tarkastuslautakunnan mukaan yhdyskuntapalveluiden toiminnan arviointiin tarvittavia määrällisiä ja laadullisia mittareita tulisi lisätä ja tarkentaa raportointia.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kiinteistöstrategiaa ei ole vahvistettu. Tarkastuslautakunta kysyy, milloin kiinteistöstrategia vahvistetaan.

Tarkastuslautakunta pitää edelleen tärkeänä, että toimitilat olisivat kaikilta osin terveet ja toimivat, mikä mahdollistaisi tehokkaamman työskentelyn. Pitkän tähtäimen suunnitelman etenemistä 2025 vuonna pidetään hyvänä.

Kunnan liikelaitos

Tilikausien 2023, 2024 ja 2025 ylijäämien vertailut

	2023	2024	2025
Iin vesiliikelaitos	-70 634	348 966	708 795

Liikelaitoksen johtokunta on antanut selonteot sisäisen valvonnan toteutumisesta.

Vesiliikelaitoksen talousarvio toteutui tuloksen osalta talousarviota parempana ja aikaisempia vuosia parempana.

Toimintatulojen toteuma ylitti talousarvion n. 44 000 euroa ja toimintakulujen osalta jäätiin noin 148 000 euroa talousarviosta. Toimintakulujen osalta jäätiin kaikilta osin hieman budjetoinnista. Tilikauden tulos oli 791 680,66 euroa ylijäämäinen (liikeylijäämä), kun talousarviossa se oli budjetoitu 618 125 euroa ylijäämäiseksi.

Investoinnit toteutuivat pääosin talousarvion mukaisesti lukuun ottamatta Iin jätevedenpuhdistamon muutostöitä.

Keskeisenä tavoitteena oli, että tuotetun talousveden määrä pysyisi alle 1,2 kertaisena suhteessa laskutettuun sekä puhdistettavaksi toimitetun jäteveden määrä alle 1,3 kertaisena suhteessa laskutettuun. Talousveden osalta päästiin lähes tavoitteeseen suhdeluvun ollessa 1,21. Jäteveden osalta tavoitetta ei saavutettu (toteuma 1,41), mikä kuvastaa osittain puutteellista aluekuivatusta Iin kunnan yleisillä alueilla. Kuivaniemen vuotovesiprosentti (jätevesi) on 2,34 %.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että Iin pohjavesialueiden suojelusuunnitelman luonnos päivitetään ja valmis suunnitelma hyväksytään asianomaisissa toimielimissä.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että Vesiliikelaitoksen hinnankorotusten vaikutus kohdistettaisiin tarvittaviin investointeihin. Tarkastuslautakunta on edelleen huolissaan korjausvelan määrästä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota käsitellyn jäteveden ja laskutetun jäteveden suhteeseen, jossa ei ole päästy tavoitteeseen erityisesti Kuivaniemen osalta. Verkostojen saneerausta on edelleen syytä jatkaa ja korjausvelan määrää pienentää.

7. Sisäinen valvonta, riskienhallinta, konsernivalvonnan järjestäminen sekä talouden tasa-painottaminen

Tilinpäätöksen mukaan Iin kunnanvaltuusto on hyväksynyt 12.12.2022 § 106 hallintosäännön, joka tuli voimaan 1.1.2023 alkaen. Hallintosäännön 10. luvussa määritellään kuntalain edellyttämät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen perusteet. Kunnan omistajaohjaukseen liittyen (KV 24.3.2025 § 31) hyväksyi päivitetyn konserniohjeen, joka ohjaa kunnan omistajanohjauksen roolia sekä määrittää vuosittaisen rytmin omistajaohjaukseen. Päivitetty konserniohje tuli voimaan 1.6.2025.

Riskikartoitusta on kehitetty vuoden 2023 talousarvion yhteydessä ja tilinpäätöksessä 2025 käytetään toimintamallia, jossa riskejä arvioidaan toimenpiteiden kautta, miten riskiä on pienennetty. Tytäryhtiöt tekevät riskikartoitukset merkittävimmistä riskeistä talousarvioon ja arvioivat riskien pienentämistä ja toteutumista tilinpäätöksessä. Riskienhallinta on jatkuvaa toimintaa.

Iin kunnan konserniohjaus kuuluu kunnanhallituksen toimivaltaan. Konsernin toimintaa ohjaavat tavoitteet on asetettu omistajapoliittisissa linjauksissa (kvalt 12.9.2016 §71). Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään kunnan omaisuuden ja eri omaisuuserien omistamiseen, hankintaan ja käyttöön liittyvän päätöksenteon periaatteet.

2025 vuoden talousarviossa on esitetty konserniyhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tilinpäätöksessä on esitetty konserniyhtiöiden tavoitteiden toteumat. Konsernitavoitteet ovat toteutuneet tilikaudella pääsääntöisesti omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Toimintakertomuksessa kunnanhallituksen tulee esittää selvitys sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Mikäli taseessa on kattamatonta alijäämää, tulee sen kattamisesta tehdä myös esitys. Iin kunnan kertynyt ylijäämä tilanteessa 31.12.2025 tilikauden 2025 ylijäämän lisäämisen jälkeen on 1,6 milj. euroa. Lisäksi kunnan taseessa on vapaaehtoisia varauksia 1,5 milj. euroa, joten lakisääteistä talouden tasapainottamistarvetta ei ole. Iin konsernin kertynyt ylijäämä 31.12.2024 tilikauden tuloksen siirtämisen jälkeen on 13,7 milj. euroa (14,7 milj. euroa). Tilinpäätöksessä on esitetty selonteot sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä.

Tilinpäätöksen mukaan Iin kunnan sisäinen valvonta on toteutettu kunnan johtoryhmän ja toimialojen välisenä yhteistyönä. Kunnan johtamisjärjestelmää on suoraviivaistettu ja sisäisen valvonnan ohjetta päivitetään parhaillaan ja tuodaan päätöksentekoon vuoden 2026 aikana. Hankintaohjetta päivitetään vuoden 2026 aikana.

8. Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastajan tekemä tarkastus on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tehty riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, että kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa esittämään tilinpäätöksen vahvistamiseen ja vastuuvapauden myöntämiseen. Tarkastuslautakunta esittää tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä kunnanhallitukselle ja muille tilivelvollisille.

9. Yhteenveto tarkastuslautakunnan arviointikaudesta

Tilinpäätöksessä on esitetty tiivistelmä strategiasta mutta ei tietoa strategian toteutumisesta, joka on esitetty ainoastaan liitteenä. Tilinpäätöksen sivuilla 51-52 esitettyjen strategia kaavioiden kuvat ovat epäselviä eikä teksteistä saa selvää. Tilinpäätöksen yhteydessä käsitelty erillinen liite kuntastrategian toteutumisesta on epäselvä ja sitä tulee selkeyttää.

Kuntalaisbarometriä ei ole tehty strategian lupauksen mukaisesti kahden vuoden välein eli 2023 ja 2025 vuosina.

Tilinpäätöksessä tulee olla yhteenveto strategian toteutumisesta tilikaudella.

Tarkastuslautakunnan mielestä resurssiviisas Ii- tiekartan toteutumisen raportointia tilinpäätöksessä tai sen liitteissä tulee selkeyttää.

Tarkastuslautakunta toteaa, että palveluiden ostojen osalta budjetointiin pitäisi kiinnittää enemmän huomioita. Lisämäärärahasta huolimatta palveluiden ostot ylittyivät 0,630 tuhatta euroa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tulevat investointitarpeet ja niiden rahoittaminen luovat edelleen haasteita tulevaisuuteen. Tulevien vuosien investoinnit lisäävät pitkäaikaisen lainan lainanottotarvetta. Tarkastuslautakunta toivoo tietoa lainojen keskikoroista ja lainakannan jakautumisesta vaihtuva- ja kiinteäkorkoisiin lainoihin.

Tarkastuslautakunta esittää syvän huolensa, että konsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle kriisikuntakriteerien raja-arvon.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tilikaudella 2025 tulorahoitus ei riittänyt kattamaan investointeja.

Tarkastuslautakunta on edelleen huolestunut heikosta omavaraisuusasteesta.

Vaikka arviointikriteerit eivät Iin kunnan kohdalla täyty tarkastuslautakunta esittää edelleen huolensa suhteellisen velkaantumisen määrästä. Konsernin lainakanta on kasvanut ja suhteellinen lainanhoitokate heikentynyt.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnalla tai kuntakonsernilla ei ole kattamattomia alijäämiä tällä hetkellä mutta esittää huolensa kertyneiden ylijäämien määrästä.

Tarkastuslautakunta on edelleen huolissaan lapsimäärän laskun vaikutuksesta.

Tarkastuslautakunta kaipaa kouluterveyskyselyn tuloksia.

Tarkastuslautakunta korostaa vanhus- ja vammaisneuvoston tärkeää roolia iiläisten vanhusten ja vammaisten hyvinvoinnin edistämisestä. Tarkastuslautakunta painottaa suunnitelmallista toiminnan kehittämistä voimassa olevien lakien mukaisesti, vaikuttamismahdollisuuksien lisäämistä ja yhteistyön ja kokouskäytäntöjen kehittämistä Pohteen vanhus- ja vammaisneuvostojen kanssa. Tarkastuslautakunta edellyttää vanhus-

ja vammaisneuvoston viestinnän ja www-sivujen päivittämistä sekä pöytäkirjojen julkaisemista liitteineen kunnan www-sivuilla.

Tarkastuslautakunta tiedustelee, miten palkkatuella työllistettyjen määrän väheneminen on vaikuttanut työllisyystilanteeseen ja työttömyyteen.

Vuonna 2025 tapahtuneet henkilöstön vaihtuvuudet yhdyskuntapalveluissa ovat vaikuttaneet toiminnan laatuun ja luotettavuuteen. Tarkastuslautakunta kysyy edelleen, miten aiotaan varmistaa henkilöstön pysyvyys sekä jaksaminen.

Tarkastuslautakunnan mukaan yhdyskuntapalveluiden toiminnan arviointiin tarvittavia määrällisiä ja laadullisia mittareita tulisi lisätä ja tarkentaa raportointia.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kiinteistöstrategiaa ei ole vahvistettu. Tarkastuslautakunta kysyy, milloin kiinteistöstrategia vahvistetaan.

Tarkastuslautakunta pitää edelleen tärkeänä, että toimitilat olisivat kaikilta osin terveet ja toimivat, mikä mahdollistaisi tehokkaamman työskentelyn. Pitkän tähtäimen suunnitelman etenemistä 2025 vuonna pidetään hyvänä.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että Iin pohjavesialueiden suojelusuunnitelman luonnos päivitetään ja valmis suunnitelma hyväksytään asianomaisissa toimielimissä.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että Vesiliikelaitoksen hinnankorotusten vaikutus kohdistettaisiin tarvittaviin investointeihin. Tarkastuslautakunta on edelleen huolissaan korjausvelan määrästä.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota Vesiliikelaitoksen käsitellyn jäteveden ja lasketun jäteveden suhteeseen, jossa ei ole päästy tavoitteeseen erityisesti Kuivaniemen osalta. Verkostojen saneerausta on edelleen syytä jatkaa ja korjausvelan määrää pienentää.

Tarkastuslautakunta antaa tunnustusta koko henkilöstölle sitoutumisesta muuttuvien tilanteiden hallintaan ja joustavaan toimintaan.

Kunnanhallituksen vastaus tarkastuslautakunnan kursivoituihin arviointeihin yllä olevassa yhteenvedossa tulee antaa lokakuun 2026 loppuun mennessä.

Iissä 27. huhtikuuta 2026

Iin kunnan tarkastuslautakunta

Risto Säkkinen
puheenjohtaja

Jarkko Kärki

Aila Paaso

Anna Turtinen

Arto Tikkanen

Petri Hyvönen